

reprezintă orice act printr-o mimică perfectă și de mare efect.

Muzica deține un loc important în această artă de sugestie, fiind larg utilizată fie pentru a crea atmosfera, fie cu simplul rol de indicație scenică. Proza alternează firesc cu versurile, acestea precumpănind cind momentul sentimental se intensifică. În fine, alături de lirism, mimică și muzică, dansul intră de asemenea ca element component de bază în drama indiană.

Principiile esteticii teatrului clasic, schițate de prof. Raghavan și la care se reîntorc azi ades dramaturgii chiar cind abordează teme luate din contemporaneitate, au fost larg preluate și de Rabindranath Tagore. Mai puțin în piesele din prima fază a creației sale, influențate de Shakespeare și în care tragicul pasiunilor excesive este lucrat oarecum cu tehnica dramei romantice, cit în „dramele anotimpurilor”. *Ciclul primăverii, Sărbătorile toamnei, Ultimele ploii* etc. sînt drame simbolice și muzicale, în care restrîngerea maximă a acțiunii, tehnica aluziei și sugestiei, profuziunea cîntecelor, dansul reliefînd momentele dramatice, accentul pus pe stările sufletești, mistica naturii sînt tot atîtea caractere proprii dramei clasice indiene, în același timp valorificate fiind, proiectate pe o tematică nouă, și de teatrul modern indian.

Ovidiu DRIMBA

„Orizonturi noi”

Cititorului preocupat de problemele fundamentale ale dezvoltării culturale din U.R.S.S., presa sovietică — îndeosebi cea de specialitate — îi transmite ecoul multelor și însuflețitelor discuții ce se poartă astăzi în lumea creatorilor de artă și literatură, atît pentru elucidarea cauzelor care au determinat, pe alocuri, o rămînire în urmă față de pasul înaintării vieții, cit și pentru indicarea de noi soluții, de noi căi în viitor. Pe această linie, a tribunei publice de la care oameni de cultură își spun sincer, fără ocolișuri sau menajamente, punctul de vedere, se situează și articolul „Orizonturi noi” de G. Gheorghievski, publicat în nr. 8 al revistei sovietice „Teatr”. În cele ce urmează, redăm în rezumat și prin extrase cuprinsul articolului, trimițînd cititorii noștri la lectura lui integrală în nr. 5-1956 al publicației „Probleme de teatru și cinematografie”, redactată de Institutul de Studii Romîno-Sovietic al Academiei R.P.R.

Deși autorul are o specialitate bine de-

finită — e regizor principal al Teatrului de Dramă din Stavropol — el nu-și circumscrie tema exclusiv la problemele vieții teatrale. Nu e mai puțin adevărat că articolul reprezintă, într-un fel, o sinteză a considerațiilor inspirate autorului de desfășurarea mai multor consfătuiri și conferințe unionale pe ramuri de creație teatrală, ținute la Moscova în primăvara acestui an. Începînd prin a preciza că „trăim și lucrăm în epoca celui de al XX-lea Congres al partidului”, moment de extraordinară răspîntie care a deschis țării orizonturi noi, G. Gheorghievski se întreabă: „Avem oare dreptul să trăim după Congres... ca și pînă la el?” și răspunde „Nu”. Este, deci, vorba de mai mult decît de stabilirea „punctelor nevralgice” (după propria-i expresie) în fiecare sector de creație și în nici un caz nu e vorba de „răfuielei” sau „trageri la răspundere” personale, de găsirea unor „țapi ispășitori” (cum prea adesea s-a procedat în trecut). E vorba de purificarea, de schimbarea fundamentală a atmosferei de creație și, în consecință, a atitudinii creatorilor înșiși, de o „defrișare a solului înainte de a-l face roditor”.

În continuare, autorul articolului enumeră, în fond, cele mai grave din abaterile de la principiile leniniste ale îndrumării partinice a artei, devieri care au dus, în trecut, la „căderea în dizgrație” a destui creatori, la o vremelnică „scoatere din circulație” chiar și a unor scriitori ca Leonov și Kron. „Multă vreme — spune autorul — „rătăcirile” artistice au fost confundate la noi cu greșeala politică”. Dar dacă îresponsabilă a fost ușurința cu care s-au atribuit adesea calificative peiorative sau de-a dreptul defăimătoare, tot atît de grav ar fi să se cadă acum în extrema opusă. „Se înțelege că nu e vorba de amnistierea greșelilor ideologice, de teza neprincipială „totul e permis”. În artă, lupta ideologică s-a purtat, se poartă și se va purta împotriva a tot ce este dușmănos... Este vorba de dreptul artistului de a-și recunoaște greșeala, dacă a săvîrșit-o, de a-și da seama de ea, fără invective și „bită”... E vorba... de restabilirea garanțiilor democratice în artă... Orice artist riscă. Așa și trebuie să fie, așa-i profesiunea noastră. Dar profesînd-o, artistul cîștit trebuie să fie sigur că nu-și riscă reputația de cetățean, că nu va deveni suspect politic, că nu-și poate pierde posibilitatea de a lucra în domeniul artei, chiar după un mare insucces”. Ce argument mai puternic s-ar putea găsi în sprijinul spuselor de mai sus, decît evocarea atitudinii lui

Lenin în probleme similare, a lui Lenin „luptător intransigent pentru convingerile sale” care însă... „nu și-a impus niciodată gusturile sale artistice în calitate de directive și normative pentru toți oamenii de artă și n-a discreditat nici un om care greșise în probleme de artă”.

„De ce ne aplaudă spectatorul?” Întrebarea aceasta, figurând în subtitlu, ne introduce în miezul problemelor teatrale. După ce arată că sistemul lui Stanislavski, fetișizat în litera lui, a fost transformat într-o „sperietoare de ciori cu ajutorul căreia sînt discreditate în artă toți cei ce caută să meargă pe altă cale”, Gheorghievski spune clar că greșelile săvîrșite în trecut au generat la spectatori „perceperea convențională”. Publicul „s-a deprins să considere teatrul drept domeniul întîmplărilor convenționale, al eroilor „sintetizați” pînă la schemă...” Iată, însă, că schimbarea de atmosferă s-a făcut simțită și aci: încă din toamna trecută, publicul a început pe neașteptate să protesteze: „spectatorii s-au pus în grevă” hotărîți și energici. În toate orașele, ca și cum s-ar fi vorbit, oamenii au încetat să mai înghită „tot ce li se prezintă”. Indiciul e îmbucurător și alături de succesul de care neconținut s-au bucurat operele sincere, îndrăznețe, substanțiale și cu adevărat artistice — *Ploșnița, Într-un ceas bun, O chestiune personală* — trebuie să constituie pentru creatori un impuls fericit. „Partidul cere artei să discute, pe larg și constituit, cu poporul”.

Articolul se încheie cu o notă optimistă, de altfel în spiritul poziției sincere și active pe care se situează de la început. Criza teatrului e o problemă „scornită”, spune Gheorghievski, după cum greșită e tendința unora de a tinji cu „înduioșare” după „inegalabilul” teatru din perioada 1920—1930. În artă, ca și în istorie, iururile nu stau pe loc și nici nu evoluează în cerc. Astăzi, se poate și trebuie să se facă mai mult, mai bine decît ieri. Criză era „cînd mulți dintre noi căpătăm premii pentru o artă mediocră... cînd pictori meșteșugari, regizori fără idei și teatre fără personalitate se simțeau în artă ca peștele în apă”, și nu astăzi, „cînd sîntem evident nemulțumiți de noi, cînd am început din nou să fim extrem de exigenți față de noi înșine și de ceilalți”.

„Înclin să consider drept un fapt pozitiv și sălile goale la spectacolele proaste. Cred că acest protest al spectatorilor este mai încurajator decît coada de duminică la piesa „Banii”, jucată de Teatrul Mic. Repet că vom avea încă mult de-a face cu perceperea convențională, cu succesul

schemelor obișnuite, lesne de înțeles, însă această „selecție naturală” a tot ce este viabil în artă nu ne mai permite să trăim „pe datorie”. Ea va spori simțul de răspundere al tuturor celor ce lucrează în domeniul teatrului” — conchide autorul articolului.

Știri din...

U. R. S. S.

◆ Prezidiul organizației din Moscova a Uniunii Scriitorilor sovietici a hotărît să editeze la începutul anului 1957 un almanah intitulat *Peisajul teatral al Moscovei*.

Almanahul va cuprinde piese ale dramaturgilor din Moscova, articole consacrate problemelor teatrului contemporan, diverse puncte de vedere ale dramaturgilor și maeștrilor scenei. Unui dintre capitolele almanahului, „Dramaturgul și viața”, va dezbată problemele creației dramatice. Un loc important va reveni materialului memorialistic, scrisorilor nepublicate și însemnărilor aparținînd marilor actori, regizori și dramaturgi.

Pentru redactarea almanahului, a fost constituit un colectiv în rîndurile căruia vor lucra A. Stein, A. Arbuzov, V. Rozov, regizorul V. Plucek, criticul A. Karaganov, actorul S. Obrazțov și alții.

◆ Teatrul de operă, balet și dramă al R.S.S. Moldovenești a inclus în planul său de repertoriu pe anul 1956—1957 piesele *Machbeth* de Shakespeare, *Citadela sfărîmată* de Horia Lovinescu și o dramă intitulată *Ochiul babei* după *Soacra cu trei nurori* de I. Creangă.

◆ Teatrul de dramă rus „Maiakovski” din Stalinabad a prezentat în premieră națională noua piesă a lui Nazim Hikmet *A existat oare Ivan Ivanovici*?

◆ La invitația Ministerului Culturii al U.R.S.S., în cursul lunii februarie 1957 va sosi la Moscova cunoscutul regizor iugoslav Boian Stupîța. Cu acest prilej, el va monta pe scena „Mossovietului” cunoscuta comedie *Dundo Maroe* a clasicului Marin Drjici.

◆ Cu prilejul turneului întreprins în Uniunea Sovietică, Teatrul Național Popular din Paris a prezentat la Moscova și Leningrad un ciclu de spectacole cu *Don Juan* de Molière, *Marie Tudor* de Victor Hugo și *Triumful dragostei* de Marivaux.

Reprezentările formației conduse de Jean Vilar au stîrnit un viu interes în rîndurile spectatorilor sovietici, întreaga presă